

Čtení textu filosofického / Čtení a chápání

Když myslitel čte text jiného filosofa vsutku filosoficky, nemůže a dokonce nesmí zůstat ani jen u toho čteného textu, ani jen u toho, co tím textem jeho autor řekl, ba ani jen u toho, co jím chtěl vyjádřit, nýbrž je třeba to všechno se vši opatrností a pečlivostí brát sice na vědomí, ale vposledu to musí překročit, musí jít nějak dál. Filosofický text určitého autora totiž není cílem filosofova čtení, ale filosof jej musí číst tak, aby v něm rozpoznal jakési směr udávající ukazatele, tj. poukazy k tomu, čím byl ve svém myšlení veden a snad dokonce přitahován jeho autor. A řekl bych to ještě zostřeněji: ve výsledku se nakonec může ukázat, že se čtoucí a chápající filosof nechá oslovit třeba i tím, co autor textu sám přehlédl, čeho si moc nevšímal, u čeho zejména ani později nezůstával, nýbrž co osloví až čtoucího, a to bez toho, že by se dále sledovaná nit hledajícího přemýšlení a uvažování mohla (či musela) odvolávat na samého autora textu. V krajním případě se totiž může stát, že nás v textu druhého myslitele osloví něco, co čtenému autorovi třeba vůbec na mysl nepřišlo a co sám formuloval, aniž si to plně uvědomoval. A to vše je dokladem toho, že ve filosofii daleko mocněji než v jiných disciplínách má svou nezastupitelnou úlohu i to, co dosud nikdo nemyslel, ba ani netušil, ale co nám při čtení (a studiu, neboť bez našeho úsilí k tomu nemůže dojít) zasvítí odkudsi z toho, co dosud nikdy myšleno ani vyřčeno nebylo. (A nejčastěji si toho ovšem ani my nejsme docela přesně vědomi, takže vlastně nikdy nejde o to, zda jsme byli osloveni jako první právě my a jen my, ale může se docela dobře stát, že podobně mohli být a byli osloveni i mnozí další, a třeba při čtení docela odlišných textů.)

(Písek, 130508-3.)